

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VILNIAUS LIETUVIŲ NAMUOSE VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos Vilniaus lietuvių namuose (toliau – gimnazija) vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 ir Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės Administracijos direktoriaus 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 30-1602, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Vilniaus lietuvių namuose.

4. Tvarkos aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą, patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo smurtaujančių, besityčiojančių ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti smurto, patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** - tai fizinės ar emocinės kančios, sužalojimas, panaudojant jėgą, turint tikslą ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti;

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.3. **Patyčios gali būti tiesioginės** (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.3.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.3.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.3.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.3.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.4. **Smurtą, patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, prieš kurį smurtaujama, iš kurio yra tyčiojama.

6.5. **Smurtaujantis, besityčiojantysis / skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą, patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.6 **Smurtą, patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, prieš kurį yra smurtaujama, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.7. **Smurto, patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie smurtą, patyčias.

6.8. **Smurto, patyčių prevencija** – veikla, skirta smurto, patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.9. **Smurto, patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems smurto, patyčių dalyviams (patiriantiems, skriaudėjams, stebėjams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.10. **Smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – smurto, patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMAZIJOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą. Socializacijos skyriaus vedėjas koordinuoja Tvarkos aprašo įgyvendinimą ir yra atsakinga už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei bei vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos Vilniaus lietuvių namuose vykdymo tvarkos aprašo įgyvendinimą vykdo gimnazijos bendruomenė pagal apraše priskirtas veiklas:

9.1. Socialinis pedagogas ir psichologas:

9.1.1. vieną kartą per metus inicijuoja ir atlieka anoniminę vaikų saugumo apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.1.2. reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

9.1.3. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą, patyčias analizę;

9.1.4. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą, patyčias analizės duomenimis, rengia prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.1.5. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.1.6. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto, patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.1.7. vykdo prevencines programas ir projektus;

9.1.8. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

9.2. Vaiko gerovės komisija:

9.2.1. remdamasi Gimnazijos turimais įsivertinimo ir kitais duomenimis reguliariai atlieka Gimnazijos mokymosi aplinkos, jos saugumo, Gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykių ir kitų su vaiko gerove susijusių aspektų analizę;

9.2.2. rūpinasi pozityvaus Gimnazijos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu, koordinuoja prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą, teikia siūlymus Gimnazijos vadovui dėl saugios ir mokymuisi palankios aplinkos užtikrinimo, vaikų socialinio ir emocinio ugdymo, prevencinių ir kitų programų įgyvendinimo, kitų su vaiko gerove susijusių aspektų;

9.2.3. organizuoja Gimnazijos bendruomenės švietimą vaiko teisių apsaugos, prevencijos, vaikų saviraiškos plėtojimo ir kitose vaiko gerovės srityse, rekomenduoja kvalifikacijos tobulinimo renginius vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo, kitose su vaiko gerove susijusiose srityse Gimnazijoje dirbantiems mokytojams;

9.2.4. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

9.2.5. esant reikalui, teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.3. Mokytojai, klasių vadovai ir bendrabučio auklėtojai:

9.3.1. vykdo socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, integruodami į mokomojo dalyko/neformalaus ugdymo turinį / veiklos programas;

9.3.2. įgyvendina prevencines programas;

9.3.3. įgyvendina prevencijos ir intervencijos priemonių plane numatytas priemones;

9.3.4. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja socialinį pedagogą arba psichologą, apie prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių įgyvendinimo rezultatus klasėje(-se);

9.3.5. sudaro sąlygas mokinių saviraiškim dalyvavimui prasmingose veiklose bei skatina mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymą ir įtvirtinimą įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatina savanorystę, dalyvavimą pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

9.3.6. ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

9.3.7. teikia Vaiko gerovės komisijai visapusišką informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis gimnazijoje;

9.3.8. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

9.4. Tėvai (globėjai, rūpintojai):

9.4.1. teikia siūlymus Vaiko gerovės komisijai dėl saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje;

9.4.2. įgyvendina prevencijos ir intervencijos priemonių plane numatytas priemones;

9.4.3. dalyvauja gimnazijos savivaldos, komisijų ir darbo grupių veikloje;

9.4.4. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

III. SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

10.2. primena vaikui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, gimnazijos nuostatus ir elgesio taisykles;

10.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

10.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir / ar įvykusį smurtą, patyčias, elektroninių patyčių atveju, pateikia išsaugotus įrodymus.

10.5. jei informuoja tiesiogiai psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir / ar įvykusį smurtą, patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas).

11. Klasės vadovas gimnazijoje, o bendrabučio auklėtojas bendrabutyje gavęs informaciją apie įtariamą ir / ar įvykusį smurtą, patyčias:

11.1. išsiaiškina situaciją, nustato ar tai smurto, patyčių atvejis;

11.2. organizuoja individualius pokalbius su murto, patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

11.3. užpildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas); ją perduoda psichologui ar socialiniam pedagogui;

11.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su psichologu ar socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

12. užpildytą formą priėmęs asmuo (psichologas ir socialiniai pedagogas) formą registruoja Smurto ir patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas socialinio pedagogo kabinete):

12.1. imasi spręsti smurto, patyčių situaciją;

12.2. esant sudėtingesnei situacijai informuoja Socializacijos skyriaus vedėją, kuri gali inicijuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos posėdį.

13. Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

13.1 numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

13.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

13.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

14. Vaikui smurtaujant ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs smurtą, patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi Tvarkos apraše numatytų veiksmų pagal savo kompetenciją ir pareigybės aprašymą.

15. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui panaudojus smurtą, pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs smurtą, patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos darbo tvarkos taisyklėse ir kituose teisės aktuose numatytų veiksmų.

16. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą, patyčias iš vaiko arba gimnazijos darbuotojo smurtavimą prieš vaiką, tyčiojimąsi iš vaiko, privalo nedelsiant imtis priemonių numatytų teisės aktuose.

17. Kitiems smurto, patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

19. Su šiuo aprašu pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.

(Pranešimo apie smurtą, patyčias forma)

PRANEŠIMAS APIE SMURTA, PATYČIAS

(Data)

(Sudarymo vieta)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą, patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą, patyčias:	
Kada įvyko smurtas, patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas, patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėti):	
○ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
○ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
○ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas?:	

Duomenys apie smurto, patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio smurtą, patyčias vardas ir pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko(-ų), kuris(-ie) smurtavo, tyčiojosi vardas (-ai) ir pavardė(s), amžius, klasė:	
Vaiko(-ų), stebėjusio(-sių) smurtą, patyčias vardas (-ai) ir pavardė(s), amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje smurto, patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

1. Vaiku patyrusiu smurtą, patyčias:

---

2. Vaiku, kuris smurtavo, tyčiojosi:

---

3. Stebėtojais:

---

4. Smurto, patyčių dalyvių tėvais:

---

5. Kitais gimnazijos darbuotojais:

---

6. Kita (įrašyti):
